

kapka
kámen
vyhloubí

hana
kulasová

deník
odvážné mámy
o autismu a socialismu

Kapka kámen vyhloubí

Vyšlo také v tištěné verzi

**Pa
se
ka**

Hana Kulasová

Kapka kámen vyhloubí – e-kniha

Copyright © Paseka, 2021

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

kapka
kámen
vyhloubí

kapka
kámen
vyhloubí

hana
kulasová

KAPKA KÁMEN VYHLOUBÍ
Copyright © Hana Kulasová — heirs, 2021

ISBN 978-80-88290-79-7 (Pasparta)

ISBN tištěné knihy (Paseka): 978-80-7637-102-6

ISBN ePUB: 978-80-7637-237-5

ISBN MOBI (Kindle): 978-80-7637-239-9

ISBN PDF: 978-80-7637-238-2

*Téměř
nadčasové vyprávění*

Začíst se do deníků Hany Kulasové je jako vydat se na začátek časosběrných dokumentů Manželské etudy Heleny Třeščíkové. Deníkové záznamy začínají svatbou Hany a Venouše a realitou jejich manželského soužití u Haniných rodičů, protože jiná možnost v té době nebyla. Kromě tohoto momentu a několika malých zastavení, kdy Hana popisuje, co vše z dnes běžných věcí nebylo k sehnání a jak do jejich života zasáhl vstup ruských okupačních vojsk do Československa, je snadné zapomenout na skutečnost, že deníkové záznamy vznikaly v 50. až 70. letech minulého století.

S úžasem jsem coby máma dvou malých dětí sledovala, jak podobné byly některé Haniny tehdejší starosti s těmi mými, jakkoliv se naše příběhy v mnohém liší. Ačkoliv si mnohdy asi poněkud pyšně (nebo možná naivně) myslíme, jak hodně se svět změnil a s ním i témata, s nimiž se mámy potýkají, dnešní situace není od tehdejšího stavu tolik jiná. I tenkrát děti vzdorovaly proti připravenému jídlu, i tenkrát odmlouvaly, i tenkrát se předváděly, urážely a vztekaly, až to jejich mámy místy přivádělo k pocitům bezmoci či naprostého zoufalství.

Hana Kulasová se v životě potýkala nejen s běžnými vývojovými stádii svých dětí, které u syna Jiřího do značné míry ovlivňovala porucha autistického spektra, ale také s místy bezradným přístupem odborníků. Ti ji na jedné straně oceňovali za pokrok, jehož byla schopná svým trpělivým a obětavým přístupem docílit u syna Jiřího, a zároveň jí na straně druhé nejen nedokázali konkrétně poradit, jak má dál postupovat, ale od dalších snah ji dokonce odrazovali. Panovalo přesvědčení, že takto postižení jedinci jsou nevzdělatelní a patří do ústavu. Právě toho se Hana nejvíce obává — že jí bude Jiří odebrán a umístěn do ústavu.

Že Jiří pravděpodobně trpí raným autismem, se Hana Kulasová dozvídá někdy v Jiřího dvanácti letech. Jakkoliv nejsem příznivcem „nálepkování za každou cenu“ a uvědomuji si, že pro řadu lidí jsou jejich konkrétní diagnózy nepodstatné, přišlo mi to vlastně úlevné. S tím, kolik toho o poruchách autistického spektra víme dnes, jaké služby jsou nyní k dispozici a kde je možné sdílet své zkušenosti s ostatními rodiči podobně nemocných dětí, by stanovení diagnózy úlevné snad

i mohlo být. Hana Kulasová ale jakoby ji ani nepotřebovala. Brala svého syna takového, jaký je, a snažila se jej všemi možnými způsoby připravit na samostatný život, aby byl co nejmenší zátěží pro bratra Václava.

Dnes máme možná víc informací i možností, za bolest dnešní doby ale považují, jak moc jsme se vzdálili realitě rozšířených rodin. Osamostatňujeme se od rodičů, stěhujeme se za prací a navštěvujeme se, když nám to čas dovolí. Bydlení manželů Kulasových u Haniných rodičů bylo tehdy jediným možným řešením jejich bytové otázky, ovšem přítomnost Haniny maminky a to, že ve značné míře na svá bedra převzala starost o domácnost včetně vaření, Haně uvolnilo ruce a mohla se plně věnovat vzdělávání obou synů, zejména pak Jiřího. S úžasem a vzpomínkou na nedávnou distanční výuku své sedmileté dcery jsem sledovala, kolik času a úsilí Hana vložila do toho, aby Jiřího naučila číst, psát a počítat.

Deníky Hany Kulasové se mě dotkly nejen Haninou obětavostí a odhodláním. Vnímala jsem, jak neochvějná je na své cestě postarat se o oba syny a zvládnout to vlastními silami. Rozuměla jsem její radosti z pokroků, ale i únavě z věcí, které se neustále opakují a nezlepšují. A někdy jsem její slova vkládala do úst své babičce, která se narodila ve stejném roce jako Hana Kulasová. Díky tomu jsem si znovu uvědomovala časový kontext jinak téměř nadčasového vyprávění.

S mírným odlehčením na závěr — zajímavým zážitkem pro mě byla i geografická blízkost Hanina vyprávění. Bydlím jen pár kilometrů od Mšena, kde rodina žila, a tak jsem si mohla živě představit většinu míst, kam Hana s manželem a syny jezdila na výlety. Asi se některými z těchto výletních cílů nechám brzy inspirovat. A až tam budu, vzpomenu si, že právě tady se odehrával tento příběh.

— Adéla Paulík Lichková,
terapeutka a adiktoložka

*Svědectví
mateřské lásky*

Autorka deníků Hana Kulasová — obdivuhodná žena, která se tvrdohlavě rozhodla postavit proti všem a všemu a dát svému dítěti s autismem šanci na vzdělání. Postoj, který dnes považuje za běžný naprostá většina rodičů dětí s postižením, nebyl v polovině minulého století žádnou samozřejmostí.

Koncem roku 2012 jsem Hanu navštívila v jejím bytě v Mšeně. Její životní příběh jsem vyslechla od sociálních pracovníků chráněného bydlení v nedalekých Nebuželích, kde dnes žije její starší syn Jiří Kulas. Zdálo se mi zajímavé zprostředkovat zkušenosti matky s výchovou dítěte s autismem narozeného v 50. letech minulého století čtenářům našeho zpravodaje, a tak jsem ji požádala o rozhovor. Věděla jsem, že si Hana vede deník již téměř šedesát let, ale pečlivost a výpočetná hodnota záznamů předčila veškerá má očekávání. Obrovská skříň v obývacím pokoji přetékala množstvím sešitů hustě popsaných drobným úhledným písmem. V denících Hana pečlivě zaznamenávala události každodenního života již od své svatby v roce 1955. Četnost záznamů pak narůstala po narození synů.

Své deníky Hana začala psát dřív, než se Jiří narodil, a dávno předtím, než u něj rodiče začali pozorovat první známky vážné vývojové poruchy. Nepsala je s vědomím, že podává svědectví o ženě, které se narodil syn s postižením, nelovila zpětně ve vzpomínkách, ale události a své pocity zapisovala tak, jak šel čas. To, co deníky nečiní jen strohým záznamem každodennosti, je tak jejich autentičnost. V přímém přenosu se stáváme svědky nárůstu obav matky z budoucnosti Jiřího, její strastiplné cesty k zjištění diagnózy autismu a obrovské síly postavit se zažitým stereotypům i systému a bojovat za štěstí svého dítěte jen na základě mateřské intuice, bez opory odborníků, veřejného mínění i systému.

V dobách komunistické diktatury znamenalo narození dítěte s autismem (pokud se mu vůbec správné diagnózy dostalo) automaticky nálepkou nevzdělavatelný a nevychovatelný. Hana, vyučená švadlena s dvouletou nástavbou na obchodní škole, se s takovým verdiktem nehodlala smířit a rozhodla se svého syna Jiřího vzdělávat sama. Bez jakýchkoliv zkušeností a odborných znalostí, jen na základě své mateřské intuice, se jí díky pedagogickému talentu a zejména obrovské trpělivosti

podářilo něco, co nikdo nepředpokládal. Naučila syna mluvit, číst, psát. Rozvíjela jeho zájmy a silné stránky, intenzivně pracovala na tom, aby Jiří dosáhl co nejvyšší možné míry samostatnosti. Zaměřila se nejen na jeho vzdělání, ale i na jeho osamostatnění. A citlivě ho připravovala na situaci, že jednoho dne se její čas naplní a on zůstane na světě sám. Hana zemřela tři roky po našem rozhovoru v 89 letech.

Jiří dnes žije spokojený život v malé komunitě lidí, v chráněném bydlení u Mělníka, mimo zdi velkokapacitního ústavu, ke kterému jej předurčovaly tehdejší zvyklosti i systém péče o lidi s postižením.

To, co dnes patří mezi základní kameny edukace dětí s autismem, jako je strukturalizace prostoru, činností i času, individuální přístup a vizualizace, na to si Hana přicházela postupně a zcela intuitivně. Správnost svých postupů si nemohla ověřit v odborné literatuře, protože žádná neexistovala. Povědomí odborníků o autismu bylo mizivé, informace nedostupné, podpora státu a vzdělávacích institucí nulová.

Ze strany učitelů i přátel se Haně namísto podpory a účinných rad dostávalo jen skepse a odsouzení. Ve své době byla považována za podivína, protože platil úzus, že děti s postižením nemají vyrůstat v rodinách, ale v ústavech, kde jim bude poskytnuta mnohem lepší péče. Opakovanou radou, které se jí dostávalo, bylo investovat energii do výchovy perspektivnějšího sourozence.

Porozumění našla jen v nejbližší rodině. Velkou podporou jí byla maminka, která za ni převzala péči o domácnost a podpořila ji v jejím rozhodnutí učit syna sama. Hana brzy rozpoznala silné stránky svého syna, zjišťovala, že jeho mentální postižení není tak hluboké, jak se dozvídala od lékařů, a že existuje cesta, jak jej učit a rozvíjet. Poctivě studovala pedagogické příručky, vzdělávala se, hledala inspiraci v dostupných učebnicích. Jiřík ale vytrvale odmítal pracovat podle metodických postupů využívaných v běžných školách. Velmi brzy Hana poznala, že pokud ho učení nebaví, nespolupracuje, a že ona musí hledat jiné přístupy k učení i komunikaci. Velmi trpělivě, s využitím těch správných motivačních stimulů učila Jiřího nové věci, pomáhala mu překonávat obavy z neznámých situací a změn. Vytvářela si vlastní pomůcky a postupy, které se opíraly o Jiříkovy zájmy, zejména o jeho zálibu v kreslení. Hana pracovala s Jiřím metodou strukturovaného učení, aniž by to tušila. S Jiřím se nejdříve naučila

komunikovat prostřednictvím obrázků, nedbala na dnes již překonané obavy foniatrů, že tento způsob komunikace dítě odradí od mluvení. To, že našla způsob, jak se s Jiřím domluvit, i když to on ještě neuměl říct slovy a slovům nerozuměl, bylo pro ni obrovským povzbuzením. Viděla, že díky účinné komunikaci, byť alternativní, posouvá syna dál.

Své postřehy z domácí výuky si Hana nenechávala pro sebe. Zkušenosti předávala prostřednictvím odborných časopisů a dopisů dalším rodičům, překládala z francouzštiny, němčiny, psala si deníky. Každý den si podrobně zapisovala, na čem s Jiříkem pracovala, jaký měli program, jak trávili volný čas, jak se bavili, co se Jiříkovi povedlo, co méně. Díky každodenním zápisům mohla sledovat, jaké pokroky Jiřík udělal, co nového se naučil, jak se vyvíjel. To jí dávalo sílu jít dál, protože viděla, že její snaha se nemíjí účinkem. „Ukázalo se, jak užitečné jsou tyto záznamy, protože byla období, kdy Jiřího schopnost učit se značně kolísala a občas jsem měla pocit marné práce,“ svěřovala se. „Stačilo ale, abych se podívala zpětně do svých záznamů a zjistila, že přeci jen tam nějaký pokrok je, že vývoj jde dopředu, i když velmi pomalu, a proto mi stojí za to pokračovat.“

Deníky paní Kulasové nejsou jen výpovědí toho, jak se rodině s dítětem s postižením žilo za socialismu. Jsou především svědectvím obrovské mateřské lásky, silné vůle a vytrvalosti.

— Magdalena Šubrt Thorová,
ředitelka Národního ústavu
pro autismus, z. ú.

1 jsme svoji

Svoji mladou domácnost jsme
si zařídili tak, jak se to dnes
dělá a jak to ani jinak nejde:
Ubytovali jsme se u mých
rodičů, protože byty nejsou.

5. února 1955

Hana Čurdová, nar. 12. března 1926

Václav Kulas, nar. 25. května 1922

Svatbu jsme měli tichou, ale hezkou. Byli jsme oddáni ve Mšeně na radnici, v pěkně upravené oddací síni, v sobotu 5. února v půl dvanácté. Při obřadu nám nejdříve hrály varhany, potom Largo z Dvořákovy Novosvětské a nakonec Jsme svoji z Hubičky (na gramorádio). Měla jsem na sobě bílou hedvábnou blůzu, béžovou sukni, přes to tmavohnědý kožich a na hlavě malý plstěný béžový klobouček se závojíčkem.

Na radnici s námi byli strýc Bohouš Živný, mamčin bratr, a Pepa Kulas, Venoušův bratr, jako svědkové. Dále oba tatínkové, teta Milča Pavlíčková, mamčina sestra, a teta Rokosová, která mamince hodně pomáhala už před svatbou. Bylo to od ní hezké. Chvillemi se přišli podívat také Živní, cukrařovi (to je mamčin druhý bratr s rodinou), a odpoledne dorazila Aninka Pánková, tatínkova sestra s dětmi.

Vzali jsme si s Venoušem tři dny volna, pátek, sobotu a pondělí. V úterý jsme šli již do práce. Svatební cesta se odložila na léto.

Svoji mladou domácnost jsme si zařídili tak, jak se to dnes dělá a jak to ani jinak nejde: Ubytovali jsme se u mých rodičů, protože byty nejsou. Máme jeden pokoj pro sebe jako ložnici, naši mají svoji ložnici, obývací pokoj a kuchyň jsou společné. Venouš je zaměstnán na Mělníku v okresní knihovně. Má tam pronajatý pokoj (ještě z doby, kdy byl svobodný) a domů jezdí na sobotu a neděli a jednou v týdnu. Já jsem zaměstnána již pátý rok na Mělníku v pojišťovně a denně dojíždím domů do Mšena. Ráno jezdím v šest padesát autobusem a večer se vracím vlakem v sedm hodin. To každodenní dojíždění není nic příjemného, ale jezdí nás tolik, že je to docela běžné. Večer ve vlaku se obyčejně sesedneme s děvčaty dohromady a pleteme nebo háčkujeme. Je to skoro jako čaj o páté, kromě toho čaje.

Každý den v poledne mne Venouš vyzvedne a jdeme na oběd do závodní kuchyně. Někdy, když je pěkný film nebo divadlo, zůstanu na Mělníku a přespím pak u Venouše. [Obr. 1]

Velikonoce 1955

Velikonoce jsme strávili u Kulasů ve Varvažově. Vyjeli jsme v sobotu 9. dubna v deset hodin z Mělníka a večer jsme byli na místě. Bylo hezky, tak jsme šli ze Smetanovy Lhoty do Varvažova procházkou. Zato v pondělí na zpáteční cestě nám mrholilo.

Náhodou byl doma taky bratr Pepa, který je na vojně, a tak jsme se v neděli vydali společně na Zvíkov. Bohužel nám několikrát začalo pršet a museli jsme se schovávat pod stromy.

Tuhle fotografii jsem dělala první neděli v září 1954, když jsem se jela do Varvažova představit jako Venoušova nevěsta. Byla ve mně tenkrát malá dušička, ale všichni mě srdečně přijali a brzy jsem se cítila jako doma. [Obr. 2]

17. července 1955

Naše první společná dovolená. Vyjeli jsme v šest hodin ráno vlakem do Mladé Boleslavi. Pobyt byl již předem zajištěný prostřednictvím cestovní kanceláře Turista, která nám vystavila i jízdenky a místenky do rychlíku. Libovali jsme si, jak pohodlně pojedeme, ale chyba lávky. Turista vydal víc místenek, než bylo míst ve vlaku, a když jsme v Boleslavi přistoupili do rychlíku, byl již plný. Dopadlo to tak, že jsme se v sedění střídali. Asi v jedenáct hodin jsme dojeli do Vrchlabí a odtud pokračovali autobusem do Špindlerova Mlýna. Tam již čekali z každé boudy kočí s vozy a naložili cestujícím zavazadla. Vůz měl vždy na boční straně tabulku s názvem chaty. Naložili jsme si tedy oba kufříky a sami jsme se svezli kousek autobusem. Potom jsme museli ještě asi dvacet minut pěšky.

Davidova bouda je pěkně umístěna a dobře tam vařili. Hned po obědě jsme se vydali na malou vycházku na Medvědí a Fučíkovy boudy (dříve Brádrlerovy).

18. července 1955

Hned v pondělí jsme se vypravili na Sněžku. Sluníčko krásně svítilo a probudilo nás dost brzy, ale museli jsme čekat na snídani a tím jsme se trochu opozdili. Šli jsme na Jelení boudy

a podle Bílého Labe jsme stoupali k Luční boudě. Bylo svěží jasné ráno, na trávě a křovinách se třpytily perličky rosy a bylo tak veselo, že člověk byl hned šťastnější. Šlapali jsme proti proudu, voda nám vesele bublala vstříc, přeskakujíc přes nesčetné menší a větší vodopádky. Na Luční boudě jsme se nasvačili a odtud vyrazili na Sněžku. Byl to výstup více než krkolomný po strmé klikaté kamenité pěšině. Když jsme se konečně vyšplhali na vrchol, bylo zataženo a v údolí mlha jako chomáče vaty. Vítr fícel a lidé se pomalu vytráceli dolů, protože to vypadalo na déšť.

My jsme však nebyli tak rychlí, a než jsme se nahoře trochu porozhlédli, mraky se roztrhly a sluníčko se zase ukázalo v plné kráse. To jsme byli rádi, že jsme zůstali nahoře. Zdrželi jsme se tam asi hodinu.

Nahoře byly celé výpravy Poláků. Právě když jsme dorazili, zpívalo jich asi čtyřicet polské písničky. Poláci na Sněžce pěstují cílý výměnný obchod. Nedaleko nás se jedna mladá Polka začala bavit se starší paní — Češkou. Po chvíli vyndala z tašky tabulku čokolády, kterou pak s Češkou vyměnila za zelené brýle proti slunci. Cena asi tak odpovídala. Tabulka čokolády u nás stojí 15 Kčs a zelené brýle, o které není nouze, 14,50 Kčs. V Polsku asi nejsou k dostání. Tě mladé Polce vůbec nevadilo, že pět metrů od ní právě upozorňoval vůdce jejich výpravy, že není dovoleno s Čechy zavádět zbytečné řeči, a ještě to opakoval. Asi si myslela, že nevede žádné zbytečné řeči, když se jí podařilo získat brýle. Poláci s oblibou vyměňovali také cigarety.

Ze Sněžky jsme měli pěkný rozhled, až na to, že byl lehký opar, protože po deštích se vypařovaly lesy. Ale přesto byl pohled na panoráma hor nezapomenutelný.

Když jsme potom obědvali v Obří boudě, viděli jsme, jak kolem pochodovaly výpravy polských dětí. Měly žízeň a chtěly se před výstupem napít. Hospoda při cestě — hurá. Jenže hospoda byla česká a do té polské děti nesměly. Není nad bratrský poměr dvou slovanských národů.

Zpáteční cestu jsme si trochu zpestřili a vydali se pěšinou po okraji Obřího dolu na Luční horu. Šli jsme se podívat na pozůstatky sněhu, které se tam bělaly na stráni. Byl tam, opravdový a nefalšovaný, a pořádná vrstva. Potom jsme si to namířili přímo přes louky k Luční boudě a znovu podle Bílého Labe zpátky. Původně jsme chtěli jít přes Stříbrné

pohoří a Malý Šišák ke Špindlerovce, ale tam se nesmí, protože to je už v Polsku. Dříve se tam smělo, sama jsem tamtudy šla asi dvakrát. Poláci jsou velmi pečliví v hlídání hranic. Mají podle nich v šířce asi pěti metrů vysekaný porost pro lepší kontrolu. [Obr. 3]

19. července 1955

Hned v úterý jsme se vypravili na druhou stranu hor. Šli jsme přes Petrovku na Dívčí a Mužské kameny. Odtud pak pěknou hřebenovou cestou přes Velký Šišák ke Sněžným jamám a dále kolem Violíku a studánky u pramene Labe k Labské boudě. Z cesty bylo vidět až daleko do Polska. Chatu u Sněžných jam mají Poláci a používají ji pro pohraniční stráž. Je vidět už z daleka a vypadá jako pustý hrad. Cesta přes Šišák je sestavena z velkých kamenů (vypadá celý jako hromada kamení).

20. července 1955

Ráno pršelo a bylo zataženo, jako kdyby mělo pršet na věky. Asi v deset hodin však přestalo, i když bylo nebe stále šedivé. Vydali jsme se tentokrát na vycházku do Špindlerova Mlýna. Prošli jsme jej až dozadu do Svatého Petra, kde se začíná dobývat uran, a potom zase zpátky do Bedřichova, části Špindlerova Mlýna, která je zabraná i s kusem lesa pro vojsko. Vstup je tam zakázán, jak hlásá množství tabulek na všech stranách.

21. července 1955

Na čtvrtěčním výletě jsme se nevědomky ukrutně prohřešili, protože když jsme si chtěli zkrátit cestu ze Špindlerova Mlýna na Mísečky, vstoupili jsme omylem do vojenského území a celé jsme je pěkně prošli. Protože jsme to zjistili, až když jsme odtamtud vyšli, pohybovali jsme se tam docela klidně a samozřejmě, takže nikomu nepřípadlo, že tam nepatříme. Civilistů jsme potkali víc, protože je tam také rekreační středisko pro rodiny vojáků.

Od rána mrholilo, aby nám nebylo líto, že odjíždíme. Měli jsme jízdenky na rychlík, který odjížděl v půl šesté večer, a to bychom se byli dostali domů až o půlnoci. Kvůli počasí jsme tedy vyrazili už v poledne z Vrchlabí a dostali jsme se domů pohodlně poloprázdnými vlaky v půl sedmé večer.

Byla pěkná dovolená, naše první společná dovolená a vlastně také svatební cesta. Byla tím hezčí, že máme s Venoušem stejné pochopení pro krásy přírody a vůbec podobné zájmy, takže se dobře shodneme.

pátek večer

Jeli jsme (tatínek, Venouš a já) do Varvažova. Totiž rychlíkem do Čimelic a odtamtud jsme měli jít do Varvažova pěšky. Je to skoro dvě hodiny. Do Čimelic jsme přijeli asi v půl desáté večer a statečně jsme se připravovali na noční vycházku, když tu jsme uviděli na nádraží tatínka Kulasů. Že prý pro nás přijel vozem. To se ví, že jsme se nezlobili. Náš tatínek byl ve Varvažově poprvé, ale velmi rychle tam zdomácněl a líbilo se mu tam. Hned druhý den ráno jel s Jindrou na krmení a i během příštích dnů jim s radostí trochu vypomohl na poli. V sobotu jsme se šli všichni tři podívat na Zvíkov. Vyšli jsme asi v půl desáté a vrátili jsme se až večer. Byl krásný den a cesta po Sedláčkově stezce je romantická.

V neděli jsme se vypravili na Hlubokou. Jenže jsme se zrovna strefili. Na Hluboké byly motocyklové závody, což jsme se dozvěděli až tam, a tak tam bylo moc lidstva. Před hradem byla taková mačkanice, že jsme se stěží dostali dovnitř. Ale zámek stojí opravdu za podívanou. Je tam spousta uměleckých památek a velmi se mi také líbily ozdoby vyřezávané ze dřeva (stropy, dveře).

V pondělí a v úterý dopoledne jsme byli na houbách. Ale to jsem ještě nezažila, takhle sbírat houby. Rostly tam z jedlých hub jen hříby a lišky. Lišek bylo tolik, že jich byli lidé přejedeni a už je ani nesbírali na jídlo. Nosili jich však plné nůše na prodej. V sobotu ráno jsme viděli, jak je na návsi zrovna před Kulasovými vykupovali (vykoupili jich také až 40 metrů za den!), prý na vývoz.

Hřibů jsme tentokrát našli tolik, že jsem měla vždy celý večer co čistit. Ani jsme je nestačili sníst a spoustu jsme jich nasušili.

Já jsem pak jela s tatínkem v úterý domů, protože jsem neměla už víc dovolené, a Venouš tam ještě zbývajících jedenáct dní zůstal pomoci na žních.

31. prosince 1955 jsem přestala chodit do kanceláře a nastoupila jsem mateřskou dovolenou.

2 šťastná maminka

...máme již našeho synáčka.
Vím, že sis ho přála, a mám
sám největší radost z toho,
že se ti tvé přání vyplnilo.

Dne 21. ledna 1956 se narodil náš syn Jiří Kulas.

Narodil se ve tři patnáct ráno. V pátek v půl sedmé večer mě přivezli na Mělník do porodnice a v sobotu ráno byl syneček na světě. Ani maminku moc nepotrápil, a tak je oba již za týden v sobotu odvezla sanitka domů do Mšena. Těžko říci, kdo z něho má větší radost, zda rodiče, nebo dědeček s babičkou. Klučiček se má čile k světu. Zatím pěstuje jen trojí činnost: Pije (velmi), spí a někdy křičí. A také se nechává převinovat. To velmi rád, protože se přitom může protáhnout a trochu si zacvičit.

Letošní zima byla pořád mírná, ale sotvaže jsem přijela s Jiříčkem domů, začaly mrazy, jaké už dlouho nebyly, až -30°C . Teprve nyní (dnes je 19. února) polevují, je jen -13°C . V těch velkých mrazech jsme topili v kuchyni ve dne v noci. Jiříčka máme v pokoji, kde jsou elektrická akumulární kamna, a na přezimování zapínáme ještě elektrický teplomet.

Při narození vážil Jiříček 3,20 kg a měřil 51 cm. Když mi ho pustili z nemocnice po týdnu, tak měl 3,10 kg a nyní — už jsou mu čtyři neděle — váží 4 kg. Už se také směje. Je hodný, napije se a většinou spí. V noci vydrží spát nepřetržitě šest až sedm hodin, takže k němu nemusíme pořád vstávat.

11. března 1956

Náš Jiříček byl pokřtěn v kostele svatého Martina ve Mšeně. Za kmotra mu šel dědeček Kulas z Varvažova a strýc Bohouš, kterého zastupoval mšenský dědeček, protože strýc Bohouš měl nedělní službu v cihelně.

Mšeno, 22. ledna 1956

Milá Haničko — šťastná maminko!

Když jsem přijel včera autobusem z Mělníka, zůstala maminka skorem překvapená, že jsem přijel domů a nevím, že jsi již sama maminkou a že máme již našeho synáčka. Víím, že sis ho přála, a mám sám největší radost z toho, že se ti tvé přání vyplnilo.

Jak se stalo, že jsem nic nevěděl, že jsi již v porodnici, a to skorem kousek ode mne, a že prožíváš své velké chvíle — zrození nového človíčka, nového pojitka mezi námi, abychom si byli ještě bližší a byli opravdovou rodinou. Bylo to asi tak, že k nám do kulturního domu nešel v sobotu telefon, zůstal zapnutý dole v kanceláři, a protože Hlák ani Šturma tam nebyli, nikdo se k nám